

Työeläkelaitoksille

ELÄKKEEN LIIKAMAKSUN KUITTAAMINEN JA ULOSMITTAUS EU-säännökset ja sosiaaliturvasopimukset

Eläketurvakeskus on aikaisemmin antanut ohjeita eläkkeen ulosmittaamisesta seuraavissa yleiskirjeissä:

- A 33/88 Eläkkeen maksaminen muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen,
- A 34/92 Perusteettomasti maksetun eläkkeen takaisin periminen ja
- A 24/94 Eläkkeen maksaminen opintotuen maksajalle.

Viimeksi mainitussa yleiskirjeessä on tuorein luettelo eläkkeen maksamisessa noudatettavasta ensisijaisuusjärjestyksestä. Luettelo ei perustu suoraan lain säännökseen, vaan se on laadittu tulkitsemalla eri laeissa olevia työeläkettä koskevia regressisäännöksiä.

EU-eläkkeiden regressimenettelystä on ohjeet yleiskirjeessä A 48/96 Työeläke EU:n sosiaaliturvasäännösten mukaan (osa 7) ja lakiosaston tiedotteissa 5/95 ja 20/96.

Sosiaaliturvasopimusten mukaisesta regressimenettelystä on ohjeet Sveitsin osalta yleiskirjeessä 28/86 sivulla 21 ja Viron osalta yleiskirjeessä A 25/97 sivulla 15. USA:n ja Kanadan sopimuksissa ei ole regressisäännöksiä.

Ensisijaisuusjärjestys

Aikaisempien ohjeiden ensisijaisuusluettelon mukaan sosiaaliturvasopimukseen perustuva Suomen työeläkkeen pidättäminen sopimusmaan liikamaksun takaisin perimiseksi tehdään vasta Suomen työeläkkeen ulosmittauksen jälkeen. Sosiaaliturvasopimuksissa onkin yleensä lähtökohtana toisen sopimusmaan takaisinperinnän toissijaisuus. Toisen sopimusmaan laitokselle pidätetään eläkettä vain kansallisen lainsäädännön mukaisin edellytyksin ja rajoituksin. Näin ollen suomalainen työeläkkeen ulosmittaus on yleensä etusijalla sopimusmaan vaatimuksiin nähden.

EU-säännökset

Aikaisemmissa ohjeissa ei ole otettu huomioon sitä, että EU-säännökset ovat ensisijaisia kansalliseen lakiin nähden, kun on kysymys toisen EU- tai ETA-maan eläkkeen liikamaksun perimisestä toisen jäsenvaltion maksamasta eläkkeestä. Asetuksen 574/72 111 artiklan 1 kohdan mukaan liikaa eläkettä maksanut jäsenvaltio voi periä liikasuorituksen määrän toisen jäsenvaltion myöntämästä eläkkeestä. Määräys on ehdoton eikä siinä viitata toisen jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyihin edellytyksiin tai rajoituksiin.

Sen sijaan muun kuin eläkkeen liikasuorituksen takaisinperintä on mahdollista vain eläkettä myöntävän jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyin edellytyksin ja rajoituksin. Sama koskee jäsenvaltion maksamaa huoltoapua (toimeentulotukea).

EU-säännösten eläkkeen takaisinperintää koskevat säännökset ovat ehdottomampia kuin sosiaaliturvasopimuksissa ja ne ovat ensisijaisia Suomen työeläkkeen ulosmittaukseen nähden. Sen sijaan Suomen työeläkkeen ulosmittaus on etusijalla, jos muu jäsenvaltio pyytää perimään Suomen työeläkkeestä muun kuin eläkkeen liikamaksua.

Sveitsin sopimus

Sveitsin sopimuksen mukaan Sveitsin vakuutuslaitoksen eläkkeen liikasuoritus tai eläkkeen kanssa samalta ajalta maksama sairauspäiväraha voidaan pidättää Suomen työeläkkeestä, jos Suomen lainsäädäntö tämän sallii. Sopimusmääräys tulkitaan toissijaiseksi siten, että näissä tilanteissa Suomen lainsäädäntöön perustuva työeläkkeen ulosmittaus menee Sveitsin vaatimusten edelle. Tältä osin ohje on siis ennallaan.

Jos Sveitsi on maksanut eläkkeen ennakkoa Suomen puolesta, on ennakko sopimuksen mukaan maksettava Sveitsin vakuutuselimelle. Tällainen ennakko on maksettava takaisin ennen työeläkkeen ulosmittausta. Käytännössä ennakkoa toisen maan puolesta ei yleensä makseta.

Jos on kysymys Sveitsin maksamasta huoltoavusta, se on pyynnöstä pidätettävä Suomen työeläkkeestä ikäänkuin se olisi ennakonluonteista toimeentulotukea. Näissä tilanteissa Sveitsin perintäpyyntö menee Suomen työeläkkeen ulosmittauksen edelle.

Viron sopimus

Viron sopimuksen mukaan Suomen työeläkettä pidätetään Viron liikamaksun korvaamiseksi vain Suomen lainsäädännön mukaisin edellytyksin ja rajoituksin (29 artikla). Näin ollen suomalainen työeläkkeen ulosmittaus on etusijalla Viron vaatimuksiin nähden.